

*ЗАХАРОВ В. С., магістрант
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка*

РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Головною стратегічною метою соціально-економічного розвитку територіальної громади є поліпшення рівня і якості життєдіяльності населення. Розробку планів стратегічного розвитку територіальних громад слід здійснювати відповідно до Конституції України, Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України», «Про планування і забудову територій», Постанови Верховної Ради України «Про концепцію сталого розвитку населених пунктів», стратегією збалансованого розвитку області на певний період та іншими базовими документами [1–4].

Водночас стратегічний план розвитку конкретних регіонів може відрізнятися від загальнодержавних програмних документів як такої, що враховує специфіку регіонального планування, особливості соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць, територіальних громад та конкретику їх сучасних проблем.

Серед основних найважливіших завдань стратегічного плану слід відзначити такі. Зокрема, визначення пріоритетних напрямів зростання добробуту населення, вирішення його соціальних проблем на основі підвищення ефективності функціонування регіональної економіки через структурну реорганізацію, більш ефективне використання місцевих кліматичних, мінерально-сировинних та інших чинників.

В основі такого стратегічного плану має бути представлений модельований образ майбутньої економіки територіальної громади, який би враховував загальнодержавні пріоритети, місцеву специфіку, конкурентні переваги, потенційні загрози і проблеми розвитку територіальної громади. Саме у такому контексті доцільно визначити принципи його реалізації. З іншого боку, стратегічний план розвитку громади представляє основу для розроблення:

- середньострокових і довгострокових програм економічного і соціального розвитку;
- поточних програм економічного і соціального розвитку.

Отже, стратегічний план розвитку громади характеризується як своєрідний договір між органами місцевого самоврядування, місцевими органами виконавчої влади, бізнесовими структурами,

громадськими організаціями, в якому всі зазначені суб'єкти беруть на себе зобов'язання зі спільного розв'язання найбільш значущих проблем розвитку територіальних громад.

Паралельно слід відзначити проблеми, які супроводжують діяльність територіальних громад на сьогоднішній день. Це – пасивність громади щодо створення дієвих органів самоорганізації населення, несприятлива екологічна ситуація, слабкий рівень культурного виховання, низька якість медичного обслуговування, низький ступінь розвитку технічної інфраструктури, незадовільний стан доріг, відсутність надійного сполучення з містом, відтік кадрів, низький рівень наповнюваності сільського бюджету.

Для досягнення покращених результатів територіальної громади в економічній структурі потрібно залучити інвестиції, тому потрібно розробити шляхи досягнення зазначеної мети, а саме:

- визначення пріоритетних для громади видів економічної діяльності для залучення інвестицій;
- визначення переліку адміністративних послуг і заохочень для інвесторів та обсяг їх надання відповідно до пріоритетності перспективної інвестиції;
- детальний опис процедур та умов продажу або оренди ділянок і майна;
- розробка типових зразків регуляторних актів та правостановлюючих документів [2].

Крім того, реалізація інвестиційних проектів і впровадження нових принципів інвестиційної політики передбачає вирішення комплексу земельно-правових питань.

Важливе місце у житті територіальної громади займає розвиток комунальних підприємств. Передусім, очікується, що комунальні підприємства зможуть покращити надання послуг для мешканців сільських територій у сфері: транспортних перевезень, водопостачання та водовідведення, теплопостачання, постачання електроенергії, вивезення та утилізації твердих побутових відходів, надання інших комунальних послуг.

Стратегія економіко-соціального розвитку територіальних громад охоплює всі галузі, необхідні для підвищення рівня життя людей. Окремо слід звернути увагу також на та ті, які забезпечують інвестиційну привабливість громади та регіону в цілому. Насамперед йдеться про туризм. Туризм – одна з галузей економіки, які динамічно розвиваються. Ця галузь забезпечує суттєві вигоди соціального, економічного культурного характеру. Для їх отримання потрібно розробити маркетингову стратегію щодо визначення привабливих вигод туризму на території відповідного регіону та громади.

Серед інших важливих галузей потрібно виокремити освіту. Вона є тим ресурсом, який забезпечує подальший прогресивний розвиток суспільства. Важливими механізмами забезпечення

доступності та якості освіти є оптимізація мережі загальноосвітніх навчальних закладів, їх кооперація для більш ефективного використання матеріально-технічних, кадрових, фінансових ресурсів. Така потреба пояснюється тим, що майже кожна п'ята школа в Україні – малокомплектна.

Як засвідчує практика багатьох регіонів, в останні роки активного поширення набула нова модель організації освіти створення освітніх округів. В них за рахунок концентрації в опорних навчальних закладах матеріально-технічних, фінансових, кадрових ресурсів є можливості забезпечити якісні освітні потреби населення прилеглих територій, учнів із малокомплектних шкіл. Така модель, на думку автора, є прогресивною і в майбутньому дасть позитивні результати.

Створення об'єднаних територіальних громад надає можливість збирати більші податки на місцях і розпоряджатися ними в інтересах громади. Органи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, куди увійдуть представники кількох населених пунктів, отримують значні фінанси і повноваження, що значно підвищує відповідальність органів влади перед громадою. Така система є ефективнішою, оскільки на місцях завжди краще видно місцеві проблеми та шляхи їх вирішення.

Об'єднана громада сама вирішуватиме, куди спрямовувати кошти і як розвивати власну територію. При цьому, одним з головних джерел наповнення бюджету стане податок з доходів фізичних осіб. Законодавством вже зараз передбачається залишати 60 % цього податку і є перспективи залишати його повністю у місцевій громаді. Це ще дозволить вивести з тіні заробітні плати, робити необхідні відрахування для соціального захисту громадян, а головне – покращить роботу власних органів влади, діяльність яких громада зможе відслідковувати і контролювати [5].

Така поєднання в одному місці ресурсів, повноважень, по-перше, зробить територіальну громаду привабливою для інвестицій. По-друге, утворення самодостатніх територіальних громад дозволить надавати якісніші послуги, яких потребує громада (медицину, освіту, пожежну охорону та охорону громадського порядку, комунальні послуги). По-третє, це сприяє збереженню села як унікальне явище української цивілізації. По-четверте, об'єднаній громаді цілком до снаги встановити регулярне маршрутне сполучення між селами, які входять до її складу. По-п'яте, ці автобуси можуть використовуватися для поїздок школярів до школи. По-шосте, потрібно підвищити якісний рівень медичних послуг, адже їх сучасний стан залишає бажати кращого. Більша кількість коштів, акумульована в об'єднаних територіальних громадах потенційно дозволить підвищити рівень

медичного обслуговування.

Таким чином, слід зазначити, що тільки об'єднана громада, створена на добровільних засадах, зможе у повній мірі реалізовувати свої права, визначати, як наповнювати свої бюджети і як ці кошти використовувати. На місцях завжди легше визначити пріоритети, поставити завдання та контролювати їх виконання. Проводити реформи у такий складний час – дуже не просто. Але цей шлях пройшли всі розвинуті демократії світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р [Електронний ресурс] // Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

2. Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік: Указ Президента України від 07.12.2016 р. № 545/2016 [Електронний ресурс] // Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>.

3. Деякі питання реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 р. №688-р [Електронний ресурс] / Урядовий портал. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=249350402>.

4. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій ряду на 2017 рік: розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. N 275-р [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249935442>.

5. Децентралізація на власному досвіді: в яких регіонах найбільш позитивно оцінюють реформу? [Електронний ресурс] // Сайт Національної ради реформ. – Режим доступу : <http://reforms.in.ua/ua/novyna/decentralizaciya-na-vlasnomu-dosvidi-v-yakyh-regionah-naybilshpozytyvno-ocinyuyut-reformu>.